

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2001 vp

Hallituksen esitys valtiosopimusoikeutta koskevaan Wienin yleissopimukseen tehdyn selityksen peruuttamisen hyväksymisestä

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä helmikuuta 2001 lähettäessään hallituksen esityksen valtiosopimusoikeutta koskevaan Wienin yleissopimukseen tehdyn selityksen peruuttamisen hyväksymisestä (HE 208/2000 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Päivi Kaukoranta, ulkoasiainministeriö
- professori (emeritus) Antero Jyränki
- professori Ilkka Saraviita
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Wienissä 23 päivänä toukokuuta 1969 tehtyyn valtiosopimusoikeutta koskevaan yleissopimukseen tehdyn selityksen peruuttamisen. Tarkoitus on, että myös pääministeri ja ulkoasiainministeri olisivat asemansa nojalla kelpoisia edustamaan Suomea valtiosopimuksia koske-

vissa asioissa siten kuin Wienin yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohdassa määrätään.

Selityksen peruuttaminen tulee kansainvälisesti voimaan, kun siitä on ilmoitettu tallettajalle.

Esityksen perustelujen mukaan eduskunnan hyväksymisestä selityksen peruuttamiseen voidaan päättää äänten enemmistöllä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohdan mukaan hallituksen päämiehen ja ulkoasiainministerin katsotaan valtion päämiehen lisäksi edustavan valtiotaan asemansa nojalla valtiosopimuksen tekemiseen liittyvissä asioissa. Suomi antoi

yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä selityksen, jonka mukaan se katsoo, että yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen määräysten tarkoitus ei ole muuttaa sopimuspuolten sisäisiä säännöksiä sopimuksentekotoimivallasta. Selityksen antamisen tarkoitus oli selventää yleissopimuksen vaikutuksia ilmaisemalla, että toimivalta tehdä valtiosopimuksia kuuluu Suomessa tasavallan

presidentille ja että yleissopimus ei tältä osin muuta valtiosääntöä.¹

Valiokunta yhtyy esityksen perusteluissa ilmaistuun kantaan selityksen tarpeettomuudesta nykyoloissa. Uuden perustuslain säännökset toimivallasta kansainvälisissä asioissa vahvistavat omalta osaltaan tätä käsitystä, vaikka selityksen peruuttamisen tarve ei välittömästi uudesta perustuslaista johdukaan. Selityksen peruuttaminen merkitsee sitä, että myös pääministeri ja ulkoasiainministeri voivat asemansa nojalla ja ilman tasavallan presidentin erikseen antamaa valtakirjaa edustaa Suomea valtiosopimusten tekemiseen liittyvissä asioissa.

Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan hyväksyminen vaaditaan myös tällaisen velvoitteen irtisanomiseen.

Sopimusmääräykseen tehtävällä varaumalla, selityksellä tai vastaavalla voidaan vaikuttaa Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön ja laajuuteen. Jos varauksella tai vastaavalla vaikuttaa lainsäädännön alaan kuuluvan tai eduskunnan hyväksymistä muuten vaativan sopimusmääräyksen sisältöön tai laajuuteen, on varauksen tai vastaavan tekemiseen valiokunnan mielestä saatava eduskunnan hyväksyminen (ks. PeVL 45/2000 vp). Eduskunnan hyväksyminen on niin

ikään hankittava sellaisen varauksen tai vastaavan peruuttamiseen, jonka eduskunta on hyväksynyt tai jonka hyväksymisestä eduskunnan olisi tullut päättää.

Wienin yleissopimukseen tehty selitys koskee valtiosopimusten tekemiseen liittyviä sopimusmääräyksiä siitä, kenellä on asemansa perusteella kelpoisuus edustaa Suomea. Kyse on lainsäädännön alaan kuuluvaan sopimusmääräykseen eduskunnan myötävaikutuksella (PeVL 1/1977 vp ja UaVM 4/1977 vp) tehdystä selityksestä, jonka peruuttamiseen on siten saatava eduskunnan hyväksyminen.

Hyväksymisestä päättäminen

Perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä. Jos ehdotus velvoitteen hyväksymisestä koskee perustuslakia, se on kuitenkin hyväksyttävä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Wienin yleissopimukseen tehty selitys koskee yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohtaa, jossa ei puututa valtion sisäisiin säännöksiin toimivallasta tehdä valtiosopimuksia (PeVL 1/1977 vp). Selityksen peruuttaminen ei näin ollen koske perustuslakia perustuslain 94 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Eduskunta päättää selityksen peruuttamisen hyväksymisestä siten äänten enemmistöllä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että eduskunnan suostumus on tarpeen valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohtaan kohdistuvan selityksen peruuttamiseen, ja

että tästä päätetään äänten enemmistöllä.

¹ Valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen voimaansaattamisesta annetun asetuksen (454/1980) 2 §:n 1 momentissa Suomen todetaan antaneen selityksen, jonka mukaan yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen a kohtaa sovelletaan vain valtion päämieheen, jolloin pääministeri ja ulkoasiainministeri voivat toimia sanotussa kohdassa tarkoitettuina Suomen edustajina ainoastaan, mikäli tasavallan presidentti on antanut heille tehtävään nimenomaisen valtuutuksen.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Paula Kokkonen /kok	Pekka Ravi /kok
vpj.	Riitta Prusti /sd	Markku Rossi /kesk
jäs.	Jouko Jääskeläinen /skl	Petri Salo /kok
	Jouni Lehtimäki /kok	Ilkka Taipale /sd
	Pekka Nousiainen /kesk	vjäs. Jukka Mikkola /sd
	Heli Paasio /sd	Veijo Puhjo /vas.
	Osmo Puhakka /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.